

Miten kauppapolitiikan myllerrys muuttaa ruokamarkkinoita?

Jyrki Niemi
Tutkimusprofessori
Luonnonvarakeskus

Maa- ja elintarviketalouden
suhdannekatso 3.6.2025

Kauppapolitiikka – Miksi juuri nyt ajankohtaista?

1. Geopoliittinen murros ja pyrkimykset strategiseen riippumattomuuteen

- EU:ssa riippuvuuden vähentäminen autoritaarisista maista, kuten **Venäjältä ja Kiinasta**, erityisesti energian, raaka-aineiden ja strategisten teknologioiden osalta, ns. "**strateginen autonomia**"

2. Globalisaatio vastatuulella ja protektionismi kasvussa

- Useissa maissa (USA, Kiina, Intia) on nähty protektionistisia toimia: vientikieltoja, valtiontukia, tuontitulleja, kotimarkkinoiden suosimista.

3. Kahdenväliset kauppasopimukset ja strategiset kumppanuudet keskeinen konsepti

- EU:lla useita **uusia kauppasopimuksia** (esim. Mercosur, Chile, Intia, indonesia ym.) on neuvoteltu tai viimeisteltävänä, mutta ne kohtaavat osittain vastustusta erityisesti ympäristö- ja maataloussyistä.

4. Kauppasopimusten ja kestävän kehityksen suhde

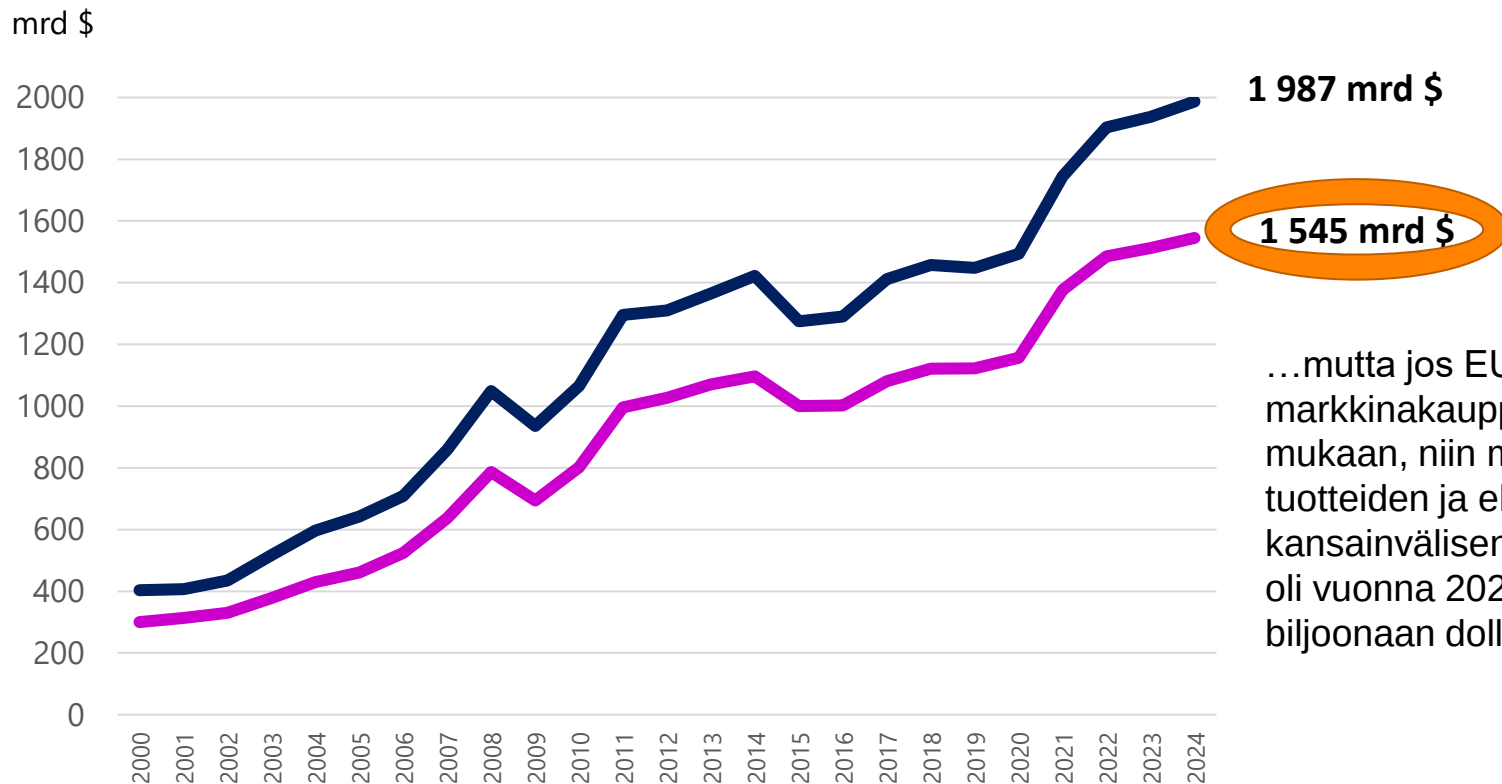
- EU:n vihreä siirtymä on kytketty myös ulkoiseen kauppapolitiikkaan: halutaan varmistaa, että EU:hun tuotavat tuotteet noudattavat ympäristö- ja ilmastostandardeja, hiilivuodon estäminen, esim. hiilirajamekanismi (CBAM)

Esityksen sisältö

- Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kansainvälisen kaupan kehitys globaalisti
- EU:n ja Suomen elintarvikkeiden ulkomaankaupan kehitys
- USA:n rooli maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kaupassa
- Trumpin tullien vaikutus
- Ruoan maailmanmarkkinat ja hintakehitys

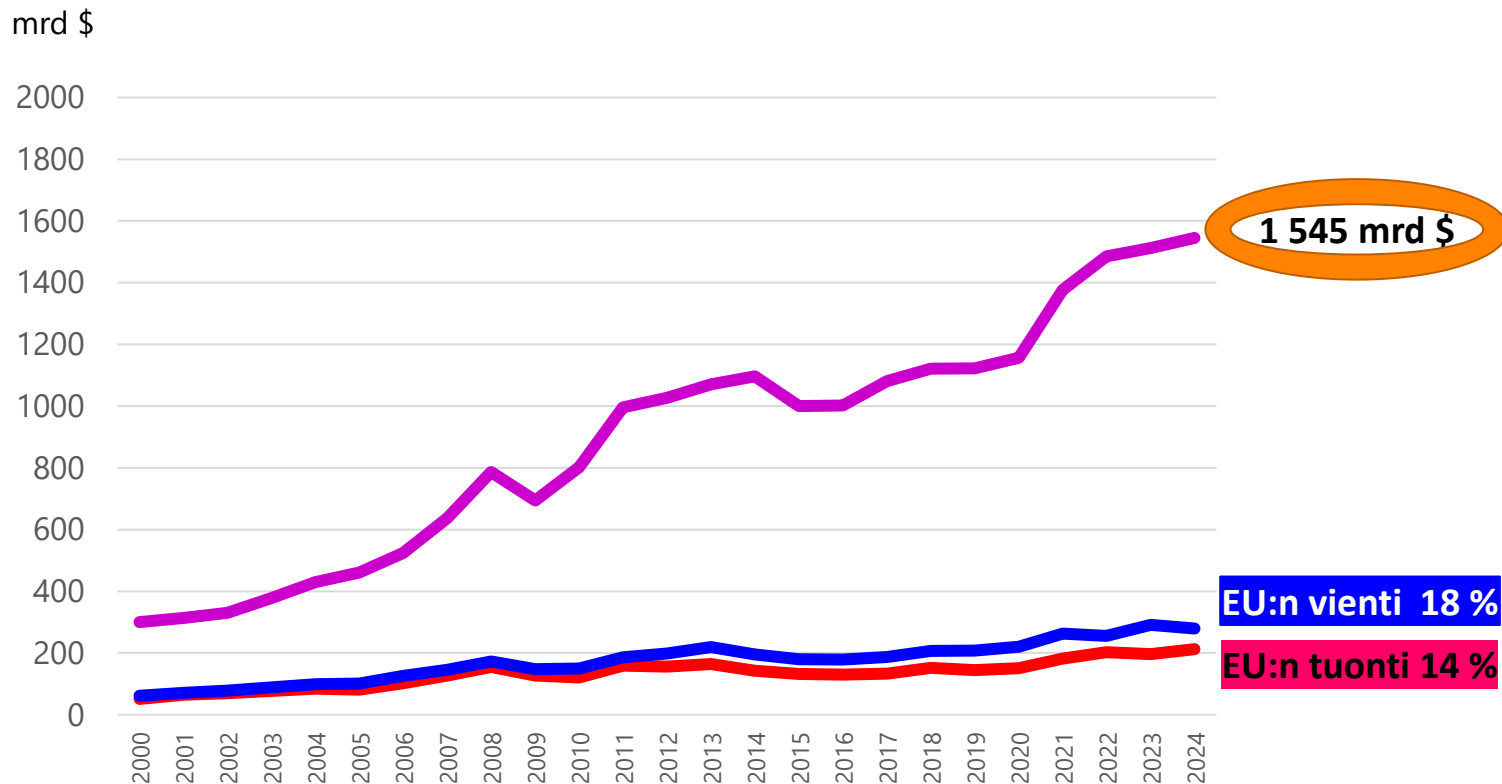

Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kansainvälisen kaupan arvo globaalisti ylsi vuonna 2024 jo lähes kahteen biljoonaan dollariin...

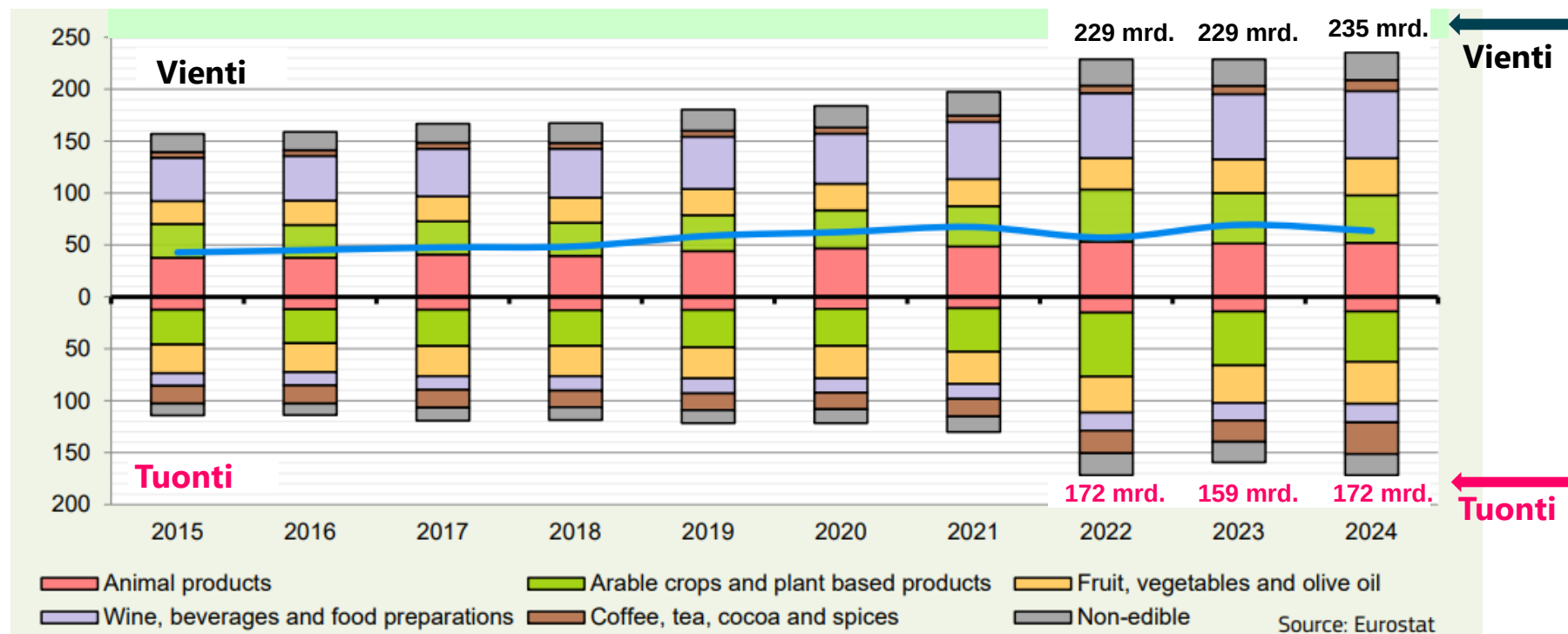

...mutta jos EU:n sisämarkkinakauppaa ei lasketa mukaan, niin maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kansainvälisen kaupan arvo oli vuonna 2024 runsaat 1,5 biljoonaan dollaria

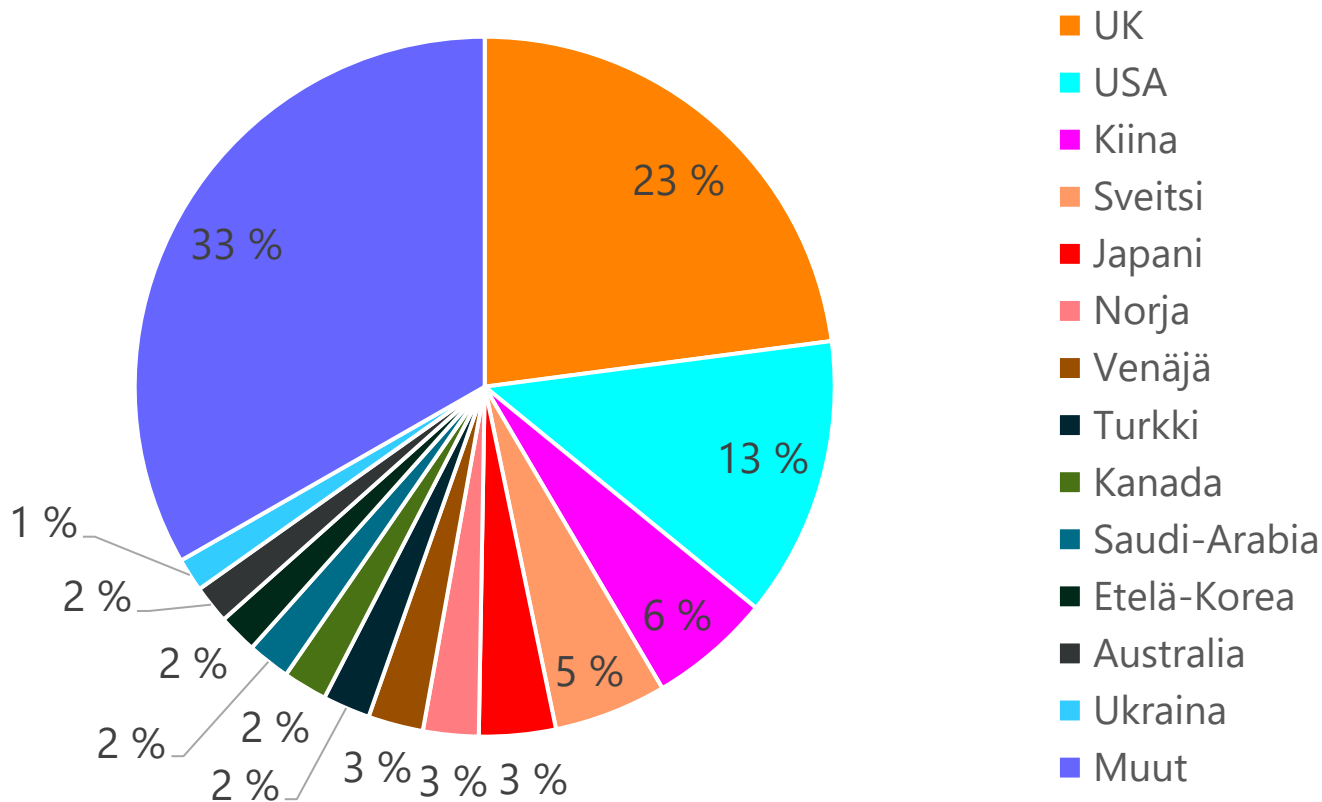
EU:n vienti yltää 18 %:iin kansainvälisen kaupan arvosta ja tuonti lähes 14 %:iin kansainvälisen kaupan arvosta

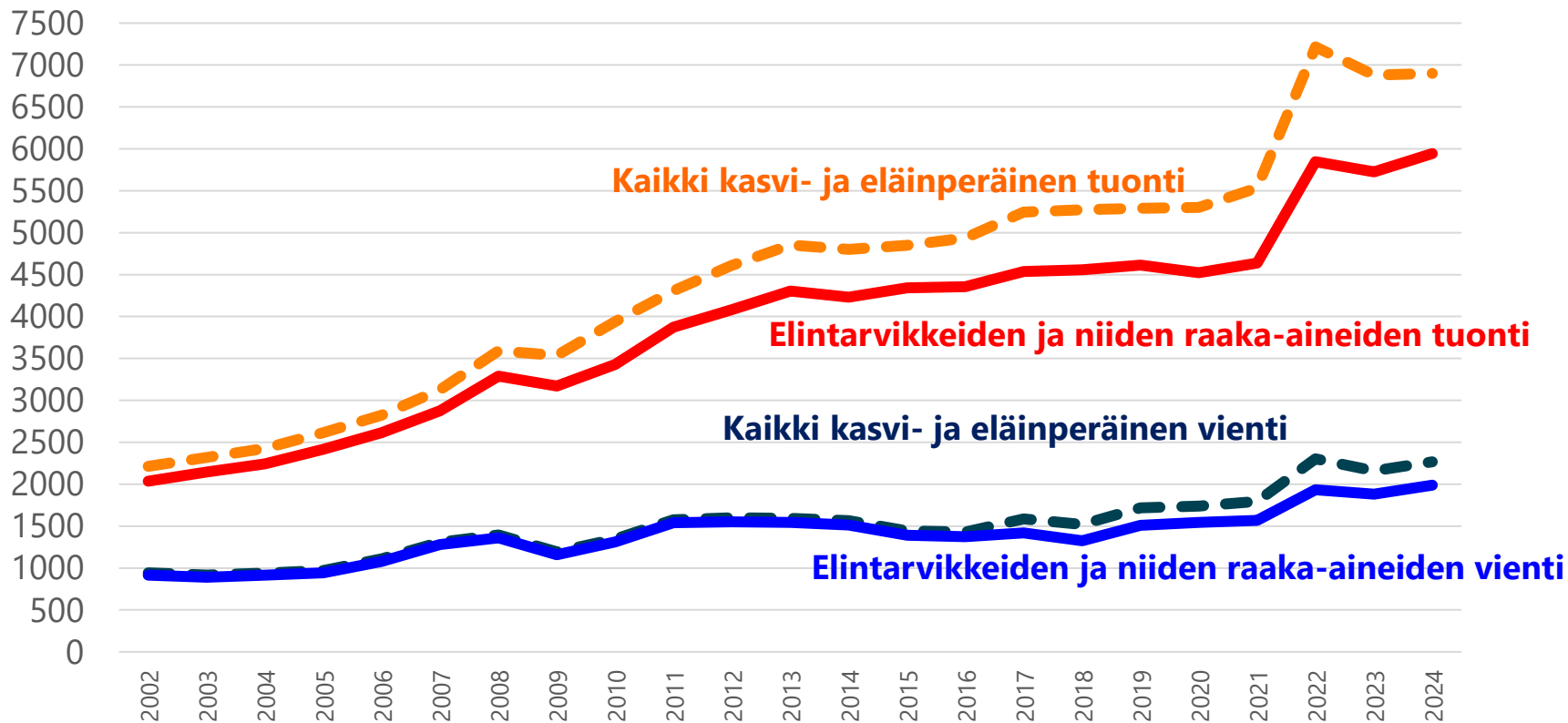
EU:n maatalous- ja elintarvikekauppa on vahvasti ylijäämäinen – v. 2024 vientiä yli 60 mrd euroa tuontia enemmän

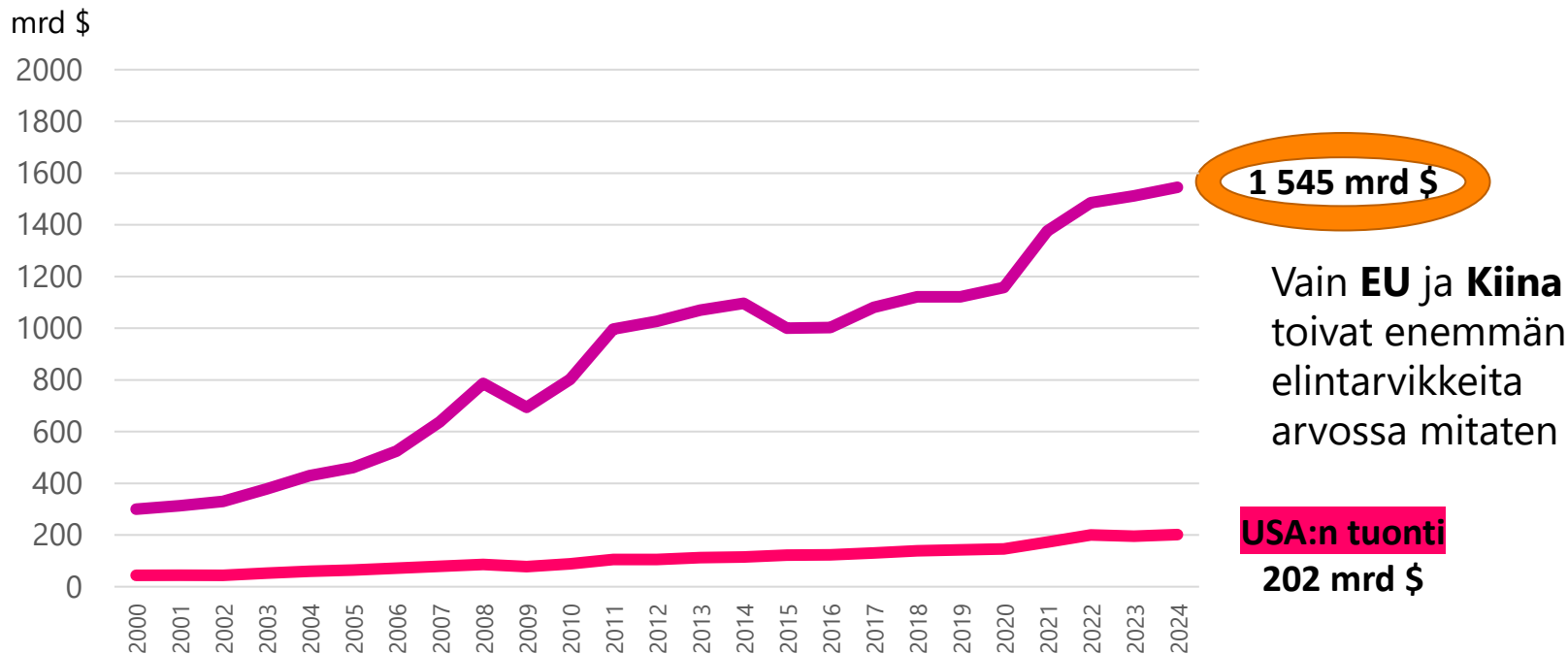
EU:n maatalous- ja elintarvikeviennin kohdemaat 2024

Suomen elintarvikevienti oli 1 988 milj. euroa vuonna 2024 – kasvua lähes 6 % edellisvuodesta

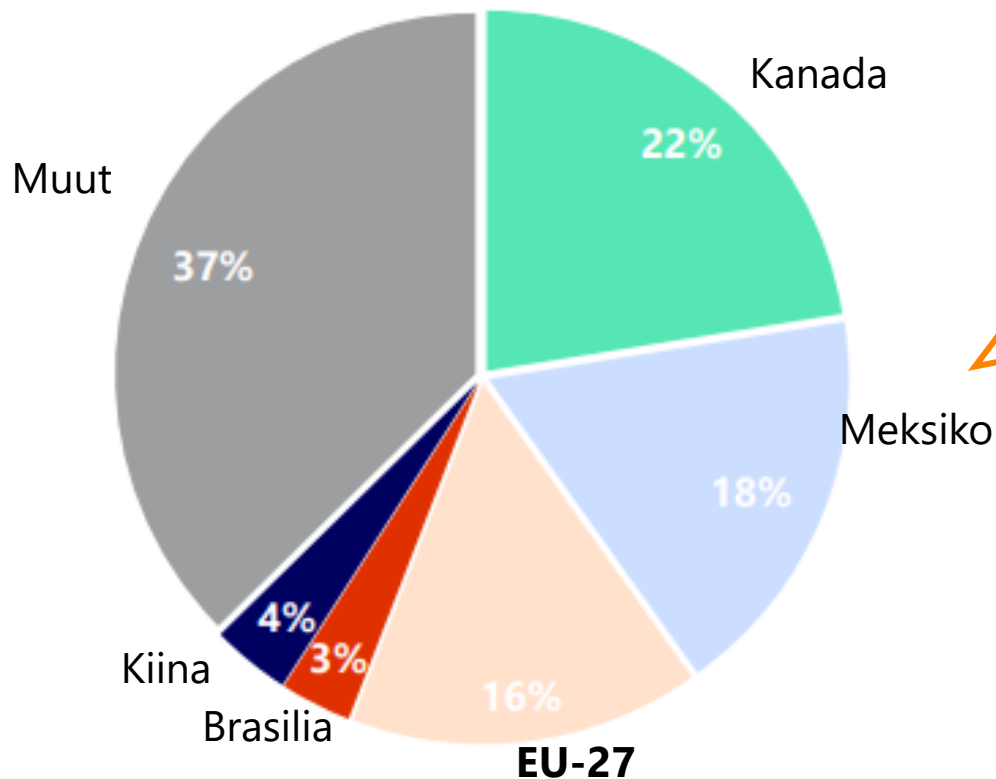

USA on maailman kolmanneksi suurin elintarvikkeiden ja maataloustuotteiden tuoja, vuonna 2024 USA:n elintarviketuonti oli noin 200 miljardia dollaria

- Tärkeimmät tuontituotteet USA:han ovat mm: hedelmät ja vihannekset (esim. avokado, banaani, viinirypäleet), viinit, juustot ja kahvi, naudan- ja sianliha, öljykasvituotteet ja sokeri

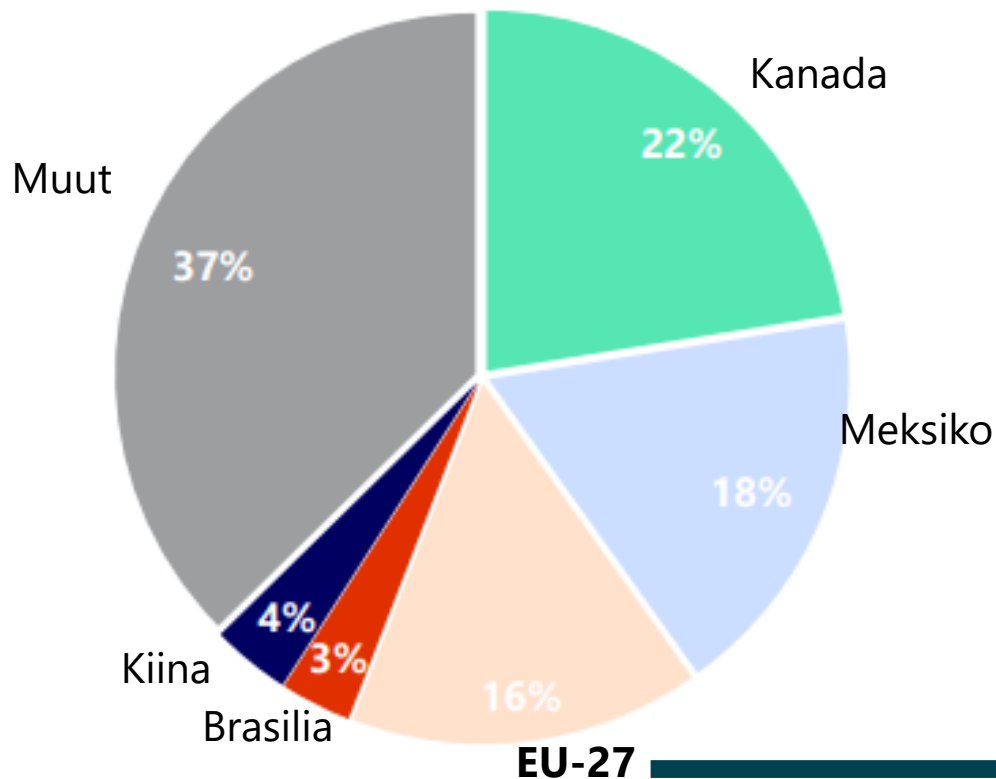
USA:n maatalous- ja elintarviketuonnin lähtömaat 2024

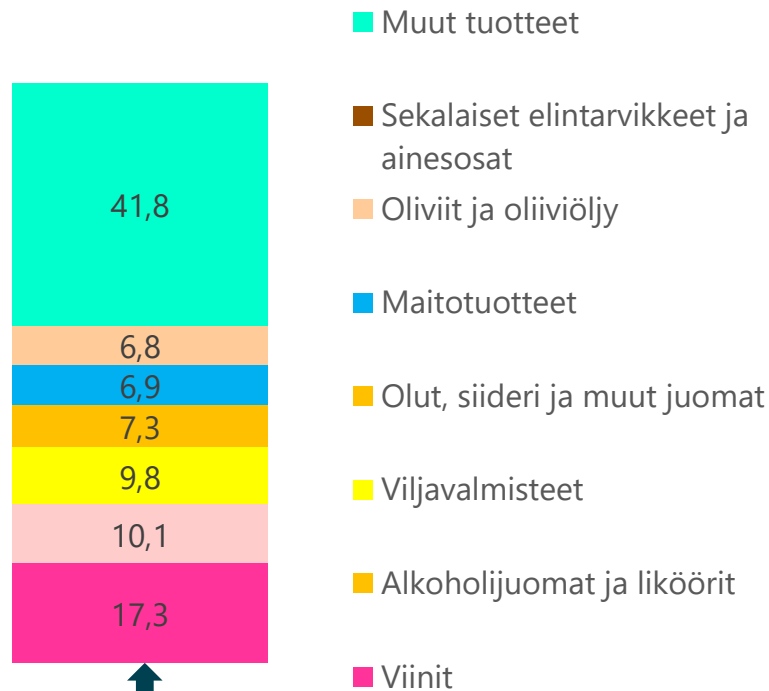
USA on **tärkeä vientikohde** monelle maalle, erityisesti:

- **Latinalaiselle Amerikalle** (hedelmät, liha, kahvi)
- **Aasialle** (mausteet, kalatuotteet, valmisruoka)
- **EU:lle** (viini, juusto, makeiset, alkoholi)

USA:n maatalous- ja elintarviketuonnin lähtömaat 2024

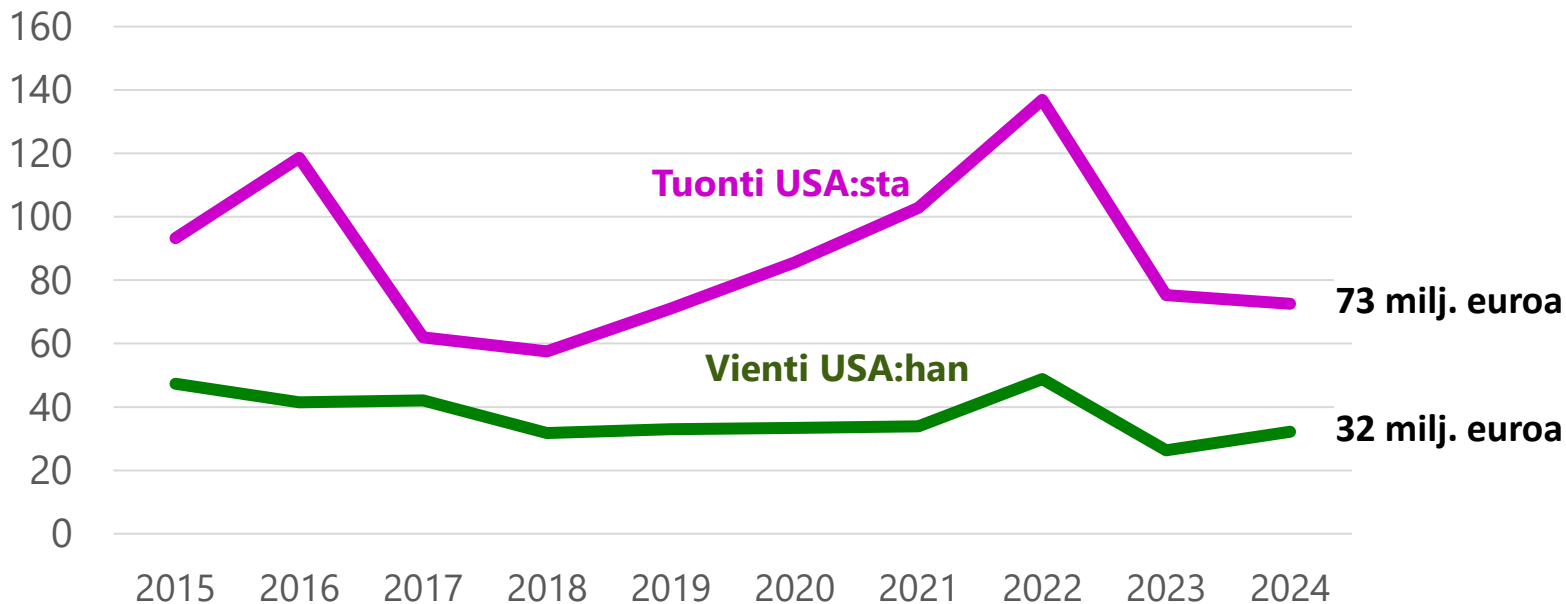

EU:n USA-viennin rakenne

Suomen maatalous- ja elintarvikekauppa USA:n kanssa on erittäin vähäistä

Milj. euroa

Suomen maatalous- ja elintarvikeviennin ja -tuonnin rakenne USA:n kanssa

Vienti USA:han

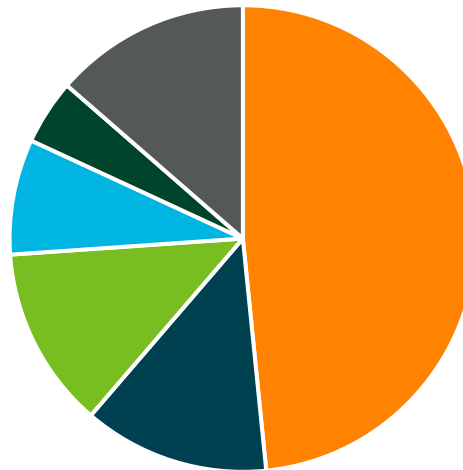
32 milj. €

- MAITO JA MEIJERITUOTTEET
- JUOMAT
- SOKERI JA SOKERIVALMISTEET
- KAHVI, TEE JA MAUSTEET
- LIHA JA MUUT SYÖTÄVÄT ELÄIMENOSAT
- ERINÄISET ELINTARVIKEVALMISTEET
- MYLLYTEOLLISUUSTUOTTEET
- MUUT

Tuonti USA:sta

73 milj. €

- JUOMAT JA ETTYYLIALKOHOLI
- ERINÄISET ELINTARVIKEVALMISTEET
- SYÖTÄVÄT HEDELMÄT JA PÄHKINÄT
- KASVIKSISTA, HEDELMISTÄ, PÄHKINÖISTÄ VALMISTETUT TUOTTEET
- KASVIKSET, JUURET JA MUKULAT
- MUUT

Mikä vaikutus Trumpin tulleilla olisi globaaliin elintarvikekauppaan

1. Hintojen nousu USA:ssa – laskupaine muualla

- Kuluttajahinnat USA:ssa nousevat, koska tuontituotteet kallistuvat.
- Samalla vientimarkkinoille yltarjontaa → hinnat laskevat muualla.

2. Kauppavirtojen uudelleenohjautuminen

- Vienti USA:an vähenee, ylijäämätuotanto etsii uusia markkinoita → kilpailu kasvaa esim. Aasiassa ja Afrikassa

3. Investointien ja tuotantoketjujen uudelleenjärjestely

- Globaalit elintarvikeyritykset saattavat siirtää tuotantoa tai pakkausta maihin, joihin kohdistuvat tullit alempia
- Tämä lisää tuotantokustannuksia ja logistiikkahaasteita

4. Kauppasopimusten ja liittoutumien muotoutuminen

- EU, Kiina ja muut maat voivat lähentyä ja vahvistaa keskinäistä kauppansa Trumpin tullien seurauksena
- Esimerkiksi Mercosur-EU-sopimus, RCEP (Aasian maiden sopimus) tai Afrikan sisämarkkinat voivat hyötyä tilanteesta.

Mikä vaikutus tulleeilla EU-vientiin Yhdysvaltoihin?

USA:n kysynnän hintajousto tuotteelle

Suuri

Suuri

Voi, maatalouskoneet

*Matala
osuus*

*Korkea
osuus*

USA:n osuus
tuotteen EU-
viennistä

Keskisuuri

*Jalostetut kuluttaja-
elintarvikkeet, kuten juomat,
pasta, mausteet, hedelmät,
vihannekset ja
maitotuotteet*

Vähäinen

Pieni

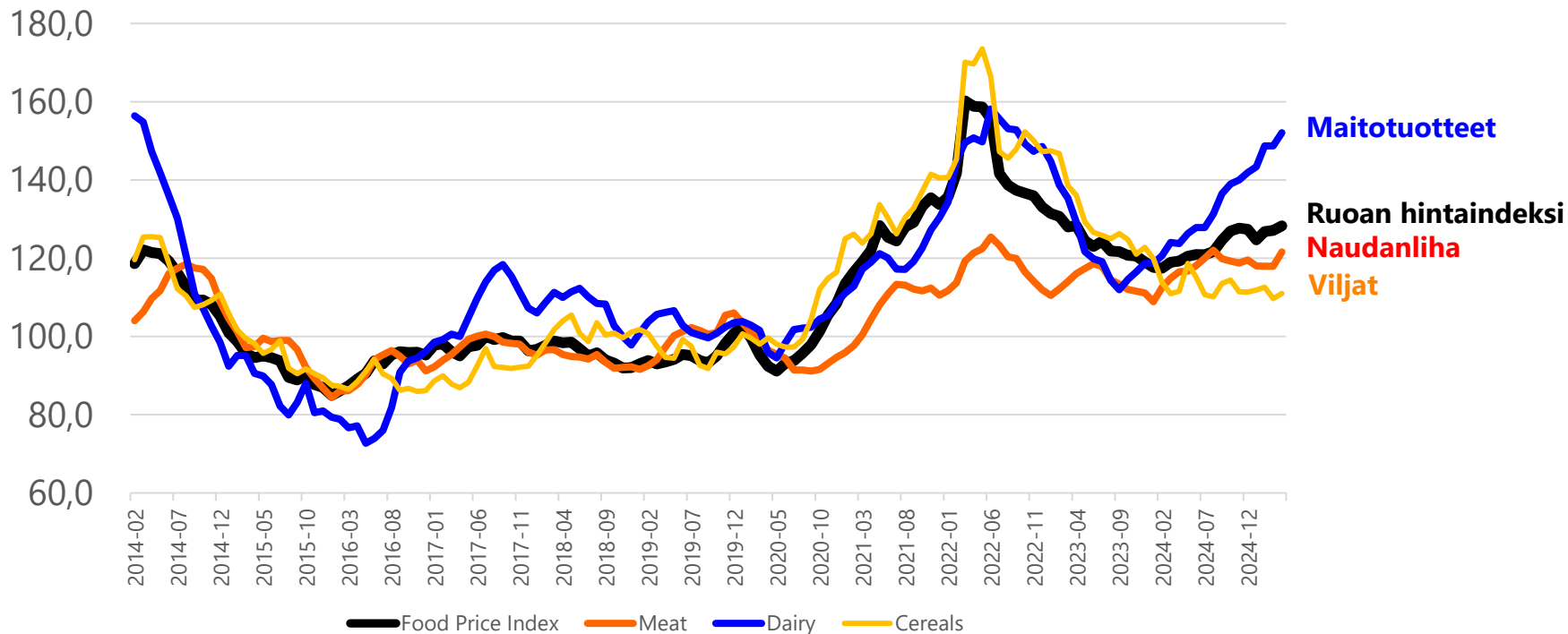
*Lihat tuotteet,
oliiviöljy, sokeri
ja lannoitteet*

Ruoan hintakehitys maailmalla ja Suomessa

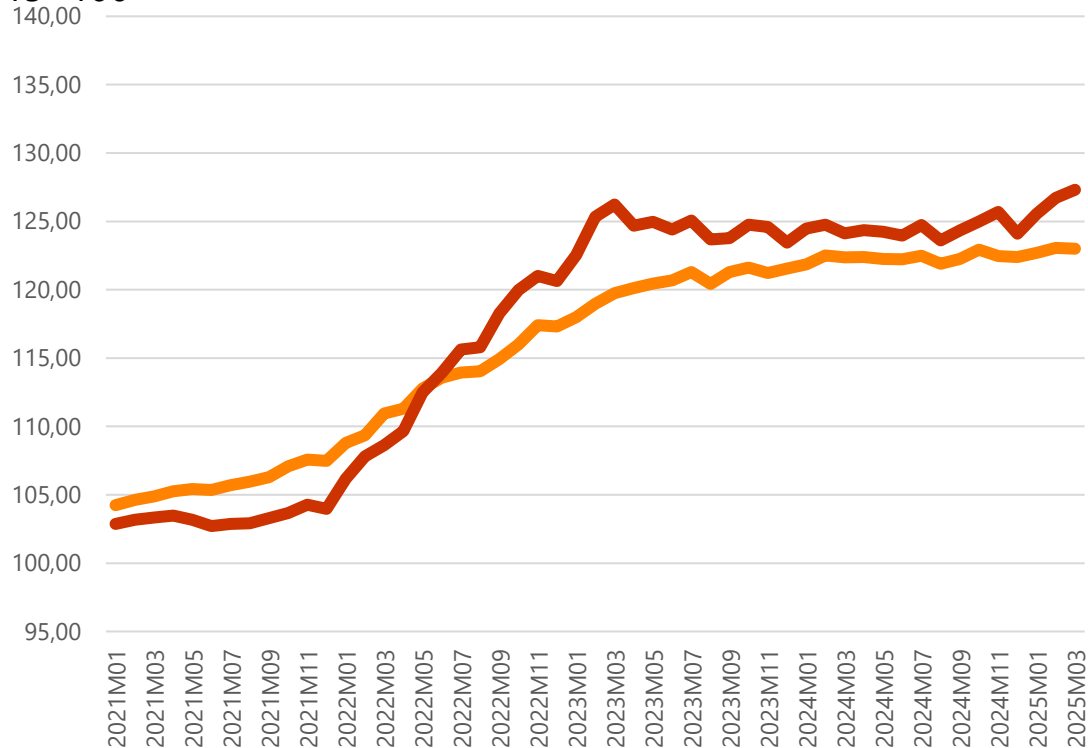
Ruoan hinnan kehitys maailmalla 2014-2025

2014-2016=100

Ruoan vähittäishinnan kehitys Suomessa 2021-2025

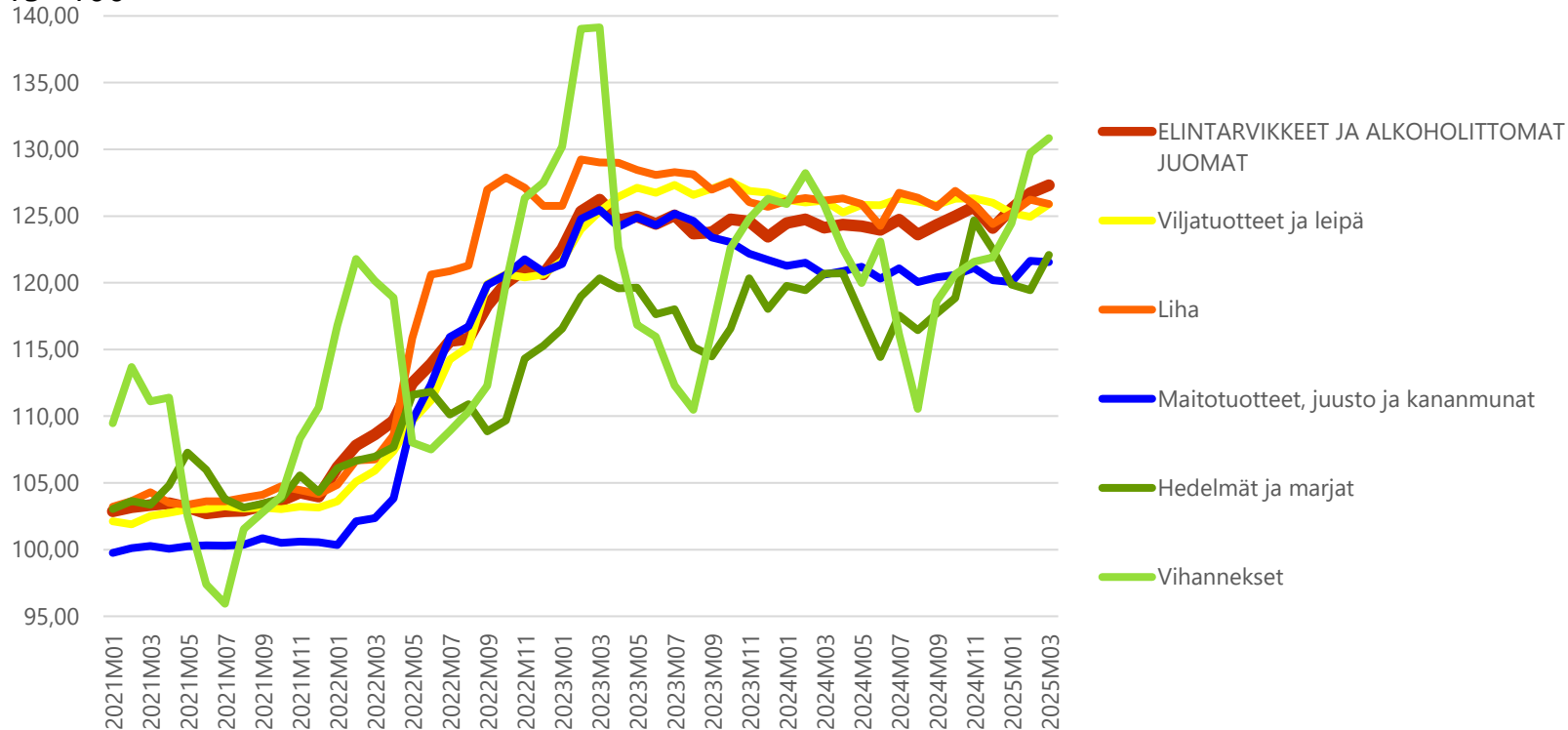
2015=100

**ELINTARVIKKEET JA
ALKOHOLITTOMAT JUOMAT**
KULUTTAJAHINTAINDEKSI

Ruoan hinnan kehitys Suomessa 2021-2025

2015=100

Kiitos!

Yhteystiedot: Tutkimusprofessori
Jyrki Niemi, Luke, puh. 029 532
6390, jyrki.niemi@luke.fi

